

W trakcie badań z zakresu entomologii sądowej stwierdzono występowanie *Choleva paskoviensis* na poligonie w Biedrusku koło Poznania. Stanowiska badawcze zlokalizowane były na pograniczu zbiorowisk murawowych oraz krzewiastych (z dominacją *Crataegus* sp.):
 – Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Biedrusko vic. ad Poznań, poligon wojskowy (UTM: XU32), 14 X 2010 – 1♂ do pułapki glebowej ustawionej w pobliżu zwłok świni domowej;
 21 XI 2010 – 1♂ pod zwłokami świni domowej, leg. A. MĄDRA.

Okazy dowodowe zdeponowano w Zbiorach Przyrodniczych Wydziału Biologii UAM.

Większa część poligonu położona jest na obszarze Natura 2000 „Biedrusko”. Stanowi on swoistą ostoję dla gatunków rzadkich i zagrożonych, gdyż stopień przekształcenia środowiska naturalnego jest bardzo niski (KONWERSKI, SIENKIEWICZ 2004: Wiad. entomol., 23, Supl.: 152-154). Odłowienie *Ch. paskoviensis* na tym terenie potwierdza obserwacje RŮŽIČKI i VÁVRY (1993: Klapalekiana, 29: 103-130), którzy podają, że właśnie dobrze zachowane środowisko przyrodnicze jest warunkiem jej występowania. W Polsce brak jest informacji dotyczących stanu zagrożenia omawianego gatunku, jednak w Niemczech został on umieszczony na Czerwonej Liście Zwierząt Zagrożonych, w kategorii narażonych na wyginięcie (BINOT i in. 1998: Schr. reihe Land., 55: 1-434). W Czechach i Słowacji znanych jest wiele stanowisk sprzed 1992 roku (RŮŽIČKA, VÁVRA 1993: Klapalekiana, 29: 103-130), natomiast MAJZLAN (2005: Fol. oecol., 32: 90-102) podaje, iż jest to gatunek rzadki i lokalnie spotykany na Słowacji i jednocześnie uznaje go za wskaźnikowy dla siedlisk otwartych, suchych do częściowo zacienionych. Na powyższym stanowisku na poligonie *Ch. paskoviensis* odłowiono w podobnym środowisku.

Anna MĄDRA, Wydz. Biologii UAM, Zbiory Przyr., Poznań

564. Materiały do poznania ryjkowców (Coleoptera: Curculionoidea) południowo-wschodniej i wschodniej Polski

Contribution to the knowledge of the weevils (Coleoptera: Curculionoidea) of East Poland

KEY WORDS: Curculionoidea, weevils, faunistic records, Poland.

Podział na krainy przyjęto za „Katalogiem fauny Polski”. Gwiazdka [*] oznacza gatunki nowe dla danej krainy. Skróty: R.G. – R. GOSIK, W.P. – W. PIOTROWSKI.

Enedreytes sepicola (FABRICIUS, 1792)

– *Wyżyna Lubelska: Kozłówka ad Lubartów (FB09), 8 VI 2007 – 1 ex., leg. et det. R.G.
 Okaz zebrano z pułapki lepowej, eksponowanej na kasztanowcu zwyczajnym, rosnącym w parku pałacowym.

Kobielatka towarzysząca butwiejącemu drewnu wielu drzew liściastych. W Polsce notowana sporadycznie (BURAKOWSKI i in. 1992: Kat. Fauny Pol., XXIII, 18: 1-320; CMOLUCH 1989: Klucze oznacz. Owad. Pol., XIX, 95: 1-40).

Scolytus laevis CHAPUIS, 1869

– Wyżyna Lubelska: Lublin, ul. Świętochowskiego (FB07), 28 VI 2007 – 1 ex., leg. et det. R.G. Okaz zebrano z pułapki lepowej eksponowanej na kasztanowcu zwyczajnym.

Chrząszcz troficznie związany z wieloma gatunkami drzew liściastych. W kraju znany z nielicznych stanowisk. Na Wyżynie Lubelskiej podawany z Puław (BURAKOWSKI i in. 1992: *ibid.*).

Pityophthorus lichtensteinii (RATZEBURG, 1837)

– *Wyżyna Lubelska: Lublin, ul. Świętochowskiego (FB07), 25 V 2007 – 1 ex., leg. et det. R.G. Okaz zebrano z pułapki lepowej eksponowanej na kasztanowcu zwyczajnym.

Chrząszcz troficznie związany z drzewami iglastymi, w Polsce dość szeroko rozmieszczony, nie podawany jednak z Wyżyny Lubelskiej (BURAKOWSKI i in. 1992: *ibid.*; NUNBERG 1954: Klucze oznacz. Owad. Pol., XIX, 99: 1-106).

Perapion oblongum (GYLLENHAL in SCHOENHERR, 1839)

– *Nizina Mazowiecka: Borowa ad Dęblin (EC51), 18 V 2002 – 5 exx., leg. et det. R.G.;

– Pojezierze Pomorskie: Świecie nad Narwią (CE72), 15 V 2003 – 3 exx., leg. et det. R.G.;

– *Podlasie: Włodawa (FC71), 23 VI 2003 – 3 exx., leg. et det. R.G.

Okazy zbierano wyłącznie na szczawiu polnym (*Rumex acetosella* L.) rosnącym w miejscach suchych: w zbiorowisku ruderalnym (Włodawa, Borowa) oraz na murawie psammofilnej (Świecie).

Ryjkowiec o słabo poznanym rozszedzeniu, znany z nielicznych stanowisk. Według BURAKOWSKIEGO i in. (1992: *ibid.*) jest to gatunek troficznie związany ze szczawiem zwyczajnym (*Rumex acetosa*) porastającym wilgotne łąki, natomiast BIAŁOOKI (2005: Weevil News, 29: 8) obserwował *P. oblongum* wyłącznie w miejscach suchych. LEGALOV (2001: Viestn. Zool., 35, 1: 78) kwestionuje odrębność gatunkową *P. oblongum*, uważając go za formę *P. curtirostre* (GERM.). Jednak pomiędzy okazami obu gatunków, zbieranymi w Polsce łatwo zauważyć wyraźne różnice morfologiczne (PETRYSZAK 1996: Wiad. entomol., 15, 2: 89-92). Również WANAT i MOKRZYCKI (2005: Genus, 16, 1: 69-117) utrzymują odrębny status obu gatunków.

Nanophes circumscriptus AUBÉ, 1864

– Wyżyna Lubelska: Karczunek (FB69), 28 IV 2006 – 1 ex., leg. W.P., det. R.G.

Okaz zebrany czerpakiem entomologicznym w zbiorowisku łąkowym.

Gatunek wilgociolubny, troficznie związany z krwawnicami (*Lythrum* spp.). W Polsce notowany z nielicznych stanowisk w ośmiu krainach (BURAKOWSKI i in. 1992: *ibid.*), w tym z Libiszowa pod Parczewem (CMOLUCH 1973: Pol. Pismo ent., 43: 449-453).

Phloeophagus thomsoni (GRILL, 1896)

– *Wyżyna Lubelska: Hniszów, dolina Bugu (FB88), 20 IV 2007 – 3 exx., leg. et det. R.G.

Okazy wysiano z próchna kasztanowca zwyczajnego (*Aesculus hippocastanum* L.).

Gatunek o fragmentarycznie poznanej biologii, w Polsce notowany z nielicznych stanowisk, troficznie związany z butwiejącym drewnem wielu gatunków drzew liściastych (KONWERSKI 2001: Bad. fizjogr. Pol. zach., Ser. C – Zool., 48: 41-44).

Bagous frit (HERBST, 1795)

– *Wyżyna Lubelska: Jezioro Łukie (FB49), 13 VI 2007 – 1 ex., leg. W.P., det. R.G.; torfianka w okolicy miejscowości Garbatówka (FB49), 4 VII 2010 – 2 exx., leg. et det. R.G.

Wszystkie okaz odłowiono z bobrka trójlistnego (*Menyanthes trifoliata* L.).

Ryjkowiec notowany w Polsce zaledwie z pięciu krain, w tym na Podlasiu ze stanowiska nad jeziorem Długim (ŁĘTOWSKI, STANIEC 1997: Wiad. entomol., 16, 1: 21-28). Morfologię stadiów rozwojowych *B. frit* opisał LEILER (1987: Ent. Blat., 83, 1: 13-16.).

Bradybatus fallax GERSTAECKER, 1860

– *Wyżyna Lubelska: Lublin, ul. Świętochowskiego (FB07), 4 V 2006 – 1 ex., leg. et det. R.G. Okaz zebrano z pułapki lepowej eksponowanej na kasztanowcu zwyczajnym.

Gatunek o fragmentarycznie poznanej bionomii, troficznie związany z klonami. W Polsce spotykany sporadycznie, notowany zaledwie z pięciu krain (BURAKOWSKI i in. 1995: Kat. Fauny Pol., XXIII, 20: 1-310).

Hypera arundinis (PAYKULL, 1792)

– *Wyżyna Lubelska: Dubienka, dolina Bugu (GB05), 19 V 2007 – 7 exx., 19 VI 2007 – 2 exx., leg. et det. R.G. Okazy złowiono na marku szerokolistnym (*Sium latifolium* L.) rosnącym w zbiorowisku szuwarowym z dominacją *Equisetum fluviatilis* STEFFEN, 1931.

Gatunek bardzo rzadko spotykany, zagrożony (GOSIK, ODER 2005: Wiad. entomol., 24, 1: 54-55; PAWŁOWSKI i in. 2002: [W:] GŁOWACIŃSKI (red.): Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce, IOP PAN, Kraków: 88-110). Morfologię larwy *H. arundinis* opisał SKUHROVEC (2006: Ent. Basil., 28: 365-396), zaś poczwarki GOSIK (2008: Snudebiller, 9: 339-343).

Gronops lunatus (FABRICIUS, 1775)

– Wyżyna Lubelska: Lublin, Konopnica (FB07), 2 V 2007 – 1 ex., leg. et det. R.G.

Okaz zebrany z elewacji budynku mieszkalnego.

Chrząszcz o niedostatecznie poznanej biologii i rozmieszczeniu. Notowany z nielicznych stanowisk, w tym jednego z Wyżyny Lubelskiej (BURAKOWSKI i in. 1995: ibid.; CMOLUCH 1971: Acta zool. cracov., 16: 29-216).

Rafał GOSIK, Zakł. Zool., Inst. Biol. UMCS, Lublin
Wiesław PIOTROWSKI, Poleski PN, Urszulin

565. Nowe dane o rozmieszczeniu Adelidae (Lepidoptera) na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej

New records of Adelidae (Lepidoptera) on the Wielkopolska-Kujawy Lowland

KEY WORDS: Lepidoptera, Adelidae, new records, the Wielkopolska-Kujawy Lowland, W Poland.

Wąsiki (Adelidae) należą do najefektowniej ubarwionych Microlepidoptera. Cechą charakterystyczną są silnie wydłużone czułki. W Polsce ta rodzina motyli jest reprezentowana przez 28 gatunków (WOJTUSIAK 2000 [W:] BUSZKO J., NOWACKI J. (red.): The Lepidoptera of Poland – A Distributional Checklist. Polish Entomol. Monogr., 1: 1-178). W niniejszym doniesieniu podajemy nowe dane o rozmieszczeniu 8 gatunków Adelidae z południowo-wschodniej części Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Dane pochodzą z terenu województw: wielkopolskiego (8 gatunków) i łódzkiego (1 gatunek). Dotychczas na terenie tych województw odnotowano odpowiednio 15 i 8 gatunków Adelidae (WOJTUSIAK 2000: ibid.). Zebrany materiał oparty jest prawie wyłącznie na dokumentacji fotograficznej, jedynie dla *Adela rufimitrella* i *Nematopogon swammerdamella* pozyskano okazy dowodowe. Dane o rozszedleniu Adelidae w Polsce przyjęto za WOJTUSIAKIEM (2000: ibid.). Dziękujemy Panu prof. Jarosławowi BUSZKO za pomoc w identyfikacji trzech gatunków, a wszystkim osobom wymienionym w tekście za udostępnienie swoich fotografii. Użyty skrót (PŻ) – obserwacje P. ŻURAWLEW.

Nemophora degeerella (LINNAEUS, 1758)

– Cegły (UTM: XT82), 8 VI 2009 – 1♂ (M. RADZISZEWSKI); Taczanów (XT84), 6 VI 2007 – 1♂, 8 VI 2007 – 1♀, 24 V 2009 – 1♂, 20 VI 2010, 1♂ (P. PALUSZKIEWICZ, P. KOSTUJ);